

механізму горизонтального вирівнювання в результаті збільшення відсотку вилучення реверсної дотації з 50% до 80%.

Підсумовуючи вище викладене відзначимо, що за останні роки фінансова забезпеченість органів місцевого самоврядування значно покращилась, однак в результаті прийняття пропонованих змін до бюджетного законодавства ситуація може змінитись в гіршу сторону.

Література:

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 08 вересня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/decentralization/presentation/monitoring-protsesu-detsentralizatsiyi-vladi-ta-reformuvannya-mistsevogo-samovryaduvannya-2/>.

2. Кириленко О. П. Фінансове забезпечення об'єднаних територіальних громад: стан, проблеми та шляхи їх вирішення / О. П. Кириленко, В. М. Русін // Сектори економіки в процесі реалізації державної регіональної політики : Дванадцяті регіональні та муніципальні читання : зб. матеріалів доп. міжнар. наук.-практ. конф. – Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. – С. 55-58.

Базюк Андрій

ст.гр. ФУПОМ-21

Тернопільський національний економічний університет

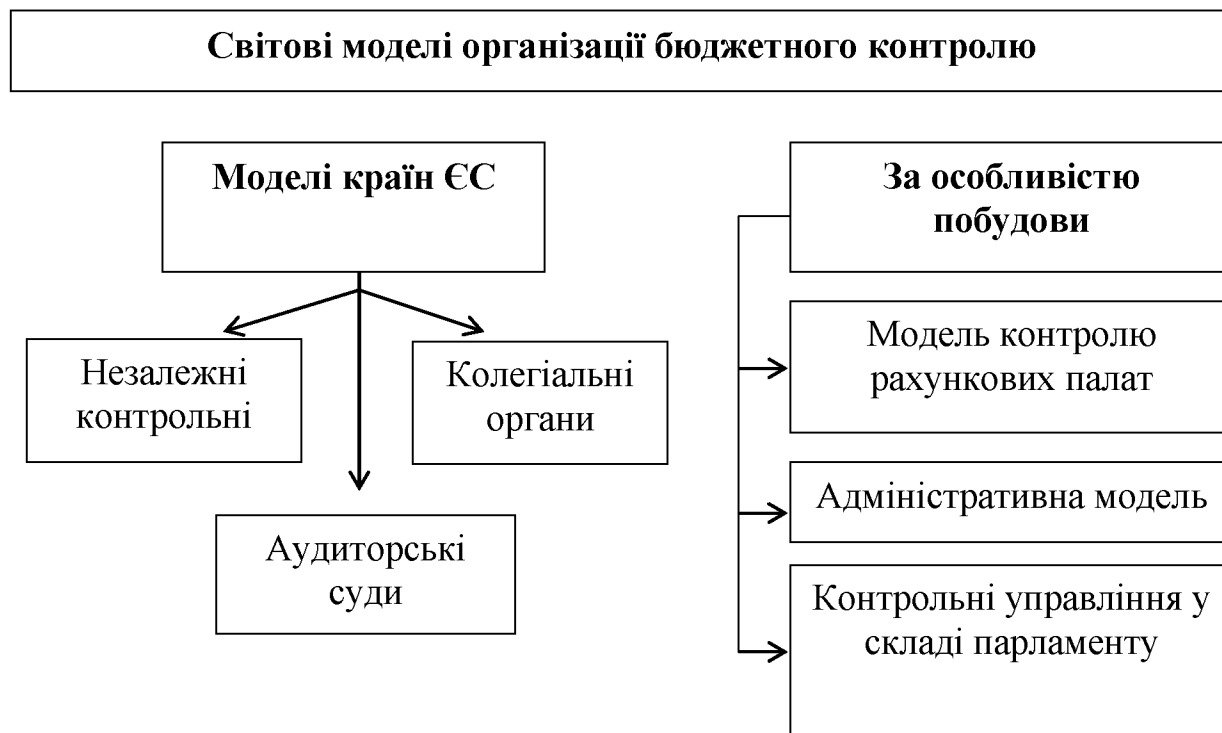
andryhabaz101895@ukr.net

Науковий керівник – к.е.н., доцент Шашкевич О. Л.

СВІТОВІ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Складні бюджетні процеси вимагають постійного, чіткого контролю з боку держави та органів місцевого самоврядування. Сучасний світ і його постійний розвиток тягне за собою питання вдосконалення бюджету, його цілісності та ефективності розподілу, яке фактично не може функціонувати без злагодженої та досконалої система бюджетного контролю. Постійні реформи, які пов'язані з бюджетними процесами часто є суперечливі, що в свою чергу сприяють виникненню численних правопорушень в процесі функціонування бюджету та здійсненні контролю. В умовах сучасності питання вдосконалення бюджетного контролю залишається актуальним, так як принципи відсутня комплексність та цілісність у його проведенні. На прикладі розвинутих країн ми можемо зрозуміти ті чи інші наслідки роботи бюджетних систем і виявити їх доцільність та ефективність впровадження в Україні.

Вивченню сучасних світових тенденцій організації бюджетного контролю присвячені праці багатьох українських науковців, зокрема І. Басанцова, М. Гупаловської, В. Андрущенко, О. Байбакової, В. Дем'янишина, О. Кириленко, І. Дрозд, А. Любенко, В. Мельничук, Д. Олійника, І. Стефанюка, В. Шевчука, В. Федосова, І. Чумакової, С. Юрія.

Рис 1. Світові моделі організації бюджетного контролю

На прикладі країн європейського співтовариства умовно можна виділити три типи організації органів контролю: аудиторські суди або судові органи, що є складовими судової системи країни (Франція, Бельгія, Люксембург, Іспанія, Італія, Греція, Португалія); колегіальні органи, що не мають судових функцій (Нідерланди, Німеччина, Польща); незалежні контрольні управління, яке очолює генеральний контролер і контрольні управління у складі структури уряду (Великобританія, Ірландія, Данія). Вивчивши та детально проаналізувавши зарубіжний досвід організації бюджетного контролю, більш точну типізацію широкого кола організаційних видів контролюючих систем можливо здійснити за особливостями побудови правових систем зарубіжних країн, виділяючи при цьому адміністративну модель (Великобританія, США, Канада, Австралія, Ізраїль, Малайзія, Таїланд), модель у формі рахункових палат (Італія, Франція, Німеччина та інші європейські країни) та контрольні управління у складі уряду (Швеція, Фінляндія) [1, с. 35].

У країнах з англосаксонською системою права та правовими системами, що тяжіють до неї, домінує монархична структура або

адміністративна система контролю. У цих країнах з метою здійснення контролю створені ієрархічно організовані структури під керівництвом президента чи генерального аудитора. Альтернативною адміністративній системі контролю є модель у формі рахункових палат. Особливість такої моделі контролю полягає в комплексній процедурі забезпечення матеріально фінансових інтересів держави.

Відповідно до розглянутих систем світового досвіду ведення бюджетного контролю, наведені підходи мають досить позитивний досвід для розвитку системи бюджетного контролю в Україні. Разом із тим, доцільно зазначити, що Україні, орієнтуючись більшою мірою на європейську модель, необхідно враховувати історію попереднього розвитку, національні традиції та прогностичні тенденції соціально-економічного розвитку країни [2, с. 25]. Тому найбільш прийнятною для України є модель бюджетного контролю у формі рахункових палат, яка передусім сприятиме підвищенню ефективності державного управління та запобігатиме бюджетним порушенням. У більшості країн відбувається централізація у контролі бюджетного процесу, що сприяє зміцненню фінансово бюджетної дисципліни. Парламентський контроль здійснюється, як правило, шляхом незалежних аудиторських перевірок урядових рахунків і відомчих операцій незалежним аудитором від імені законодавчого органу та його комітетами, створеними з цією метою [3, с. 195].

Література:

1. Басанцов І. В. Державний фінансовий контроль: регіональні аспекти: монографія / І. Басанцов. – Київ: Видавничий дім “Корпорація”, 2008. – 234 с.
2. Гупаловська М.Б. Зарубіжний досвід організації бюджетного контролю / М. Б. Гупаловська // Розвиток фінансових ринків та інститутів в умовах міжнародної інтеграції: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [Полтава, 19-20 лютого 2009]: Тези доп.: У 2 ч. – Ч. II / Відп. ред. Р.В. Шинкаренко. – Полтава: ПолтНТУ, 2009. – 189 с.
3. Мельничук В. Г. Незалежний державний фінансовий контроль в Україні та досвід зарубіжних країн // Фінансовий контроль. – 2008. – № 2. – С. 33-36.